

Muistio – Kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu

Aihe	Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaava Kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu
Päivämäärä	24.11.2021
Aika	klo 14:45-16:30
Paikka	Teams
Paikalla	Pauliina Pelkonen / Pirkanmaan ELY-keskus Maria Hakala / Pirkanmaan ELY-keskus Roosa Kellokoski / Pirkanmaan ELY-keskus (poistui klo 15:30) Minna Huttunen / Pirkanmaan ELY-keskus Frans Duldin / Varsinais-Suomen ELY-keskus (poistui klo 16:20) Ruut-Maaria Rissanen / Pirkanmaan liitto (poistui klo 16:20) Iris Lehkonen / Pirkanmaan liitto Anne Savola /Satakuntaliitto Vadim Adel / Pirkanmaan maakuntamuseo Miia Hinnerichsen / Pirkanmaan maakuntamuseo Ari Lähteenmäki / Metsäkeskus Pirkanmaa Pasi Lappalainen / Ikaalisten kaupunki / Nosto Consulting Oy Teijo Jokinen / Ikaalisten kaupunki Satu Rask / Ikaalisten kaupunki Kaisa Pieniluoma / Hämeenkyrön kunta Marja-Leena Lahtinen / Hämeenkyrön kunta Mia Saloranta / Hämeenkyrön kunta Ritva Asula-Myllynen / Hämeenkyrön kunta Jari Heiniluoma / Parkanon kaupunki Kirsi Nieminen / Parkanon kaupunki Juha Mäkelä / Porin kaupunki Helena Keva / Ylöjärven kaupunki Lauri Vierto / Ilmatar Energy, poistui klo 15:14 asiakohdan 3. jälkeen Marja Heikkinen / AFRY Ismo Vendelin / AFRY Henna Tihinen / AFRY
Poissa	Pelastuslaitos Puolustusvoimat Jämijärven kunta Sastamalan Kaupunki

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Lappalainen avasi neuvottelun.

Valittiin neuvottelun puheenjohtaja ja muistion laatija:

- Puheenjohtaja Pauliina Pelkonen, Pirkanmaan ELY-keskus
- Muistion laatija Henna Tihinen, AFRY Finland Oy

Osallistujat esittäytyivät asialistan mukaisessa järjestyksessä.

2. Asialistan hyväksyminen neuvottelun työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin.

3. Hankkeen esittely (Ilmatar)

Vierto esitteli hankkeen (esitys muistion liitteenä 1).

- Lyhyt esitys Ilmatar Energystä.
- Esitys Konikallion tuulivoimahankkeesta.

- Hankkeen alustavan aikataulun mukaisesti rakennuslupa saataisiin vuonna 2024, jonka jälkeen hankintojen kilpailutus kestää tavallisesti noin yhden vuoden.

4. Hämeenkyrön kunnan puheenvuoro

Asula-Myllynen

- Alueen kaavoitusaloite hyväksytty kunnanhallituksessa kesäkuussa 2021 ja kaavoitus sopimus on menossa kunnanhallituksen käsittelyyn pian (tulevana ma 29.11.).
- Tuulivoima on Hämeenkyrössä varsin uusi asia, ja laajempaa keskustelua ei ole vielä käyty.

Saloranta

- Leena Lahtinen aloittaa kaavoituspäällikkönä vuoden 2022 alussa ja tulee olemaan mukana tässä hankkeessa.

5. Ikaalisten kaupungin puheenvuoro

Lappalainen

- Ympäristölautakunta on tehnyt 14.9.2021 päätöksen kaavoitusaloitteesta tuulivoimaosayleiskaavan laatimiseksi.
- Maanantaina 22.11. hyväksytty allekirjoitettavaksi kaavoituksen käynnistämissopimus tuulipuiston laadintaan.
- Ikaalisissa Tevaniemen tuulipuistohanke on saman aikaisesti käynnissä, ja on jo aiheuttanut keskustelua kaupungin ihmisten keskuudessa.
- Ikaalisten kaupungin erityinen tavoite liittyy alueen liitettävyyteen kantaverkkoon ja kaupungin vahvana toiveena on maakaapelin käyttö ulkoisessa sähkönsiirrossa.

6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (AFRY)

Vendelin (esitys muistion liitteenä 2).

- Laaditaan yksi OAS-dokumentti molempien kuntien käyttöön.
- Hankkeen layout-suunnitelmaan on tullut muutoksia ja tämän neuvottelun esitysmateriaalissa on käytetty voimalasijoittelualuetta, jonka sisällä tutkitaan voimaloille soveltuvimpia paikkoja. Hankealuearajaus tarkentuu lähipäivinä voimalasijoittelualuetta laajemmaksi.
- Yleisötilaisuus pidetään yhteisenä: YVA + kaavan OAS.
- YVA-ohjelman ja kaavan OAS:n aikataulut tarkentuvat hankkeen edetessä.
- Voimaloiden maksimikorkeutena on käytetty 350 metriä. Tällä pyritään varautumaan tulevaisuudessa tapahtuvaan voimaloiden tekniseen kehitykseen.
- Sähkönsiirronlinjausta tarkennetaan vielä mm. lähellä sijaitsevan pohjavesialueen vuoksi.
- Esitysmateriaalin OAS:n vaikutusaluekartta on alustava, jota tullaan tarkentamaan ja korjaamaan.
- Osa luontoselvityksistä on tehty ja loput tullaan tekemään vuoden 2022 aikana, samoin muut hankkeeseen liittyvät maastotyöt ja selvitykset.

- Hankkeen kaavoituksen ohjaavina ja päättävinä tahoina ovat Ikaalisten kaupunki ja Hämeenkyrön kunta.
- Kaavaprosessi ja YVA-menettely toteutetaan rinnakkain mutta erillisinä menettelyinä.

Keskustelua ja kommentteja toivotaan erityisesti seuraavista aiheista:

- Kaava-alueen rajaus
- Kuulemisen laajuus
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Vatulanharju-Ulvaanharju)

7. Hankkeen YVA-menettely (AFRY)

Käytiin läpi asialistan kohdassa 6.

8. Viranomaisten puheenvuorot

Pirkanmaan maakuntamuseo

Hinnerichsen:

- Pirkanmaan maakuntakaavaan on merkitty suunnitellut alueet tuulipuistolle.
  - o Konikallion hankealue ei kuitenkaan täysin vastaa maakuntakaavan suunniteltua aluetta, vaan on merkittävästi suurempi.
- Vaikutusten arvioinnin merkitys on suuri tämän hankkeen osalta.
- Näkymävaikutukset ympäristöön ovat suuret korkeilla, 350 m, voimaloilla.
- Vaikutusalueella kulttuurihistoriallisia alueita, kuten Vatulanharju-Ulvaanharju, keskiaikainen päätie ja Kelminselkä.
- Tuulivoimalla voi olla vaikutuksia harjujen kulttuurihistoriallisille arvoille.
  - o Alueella on suhtauduttu kriittisesti tuulivoimaan.
  - o Vaikutusten arviointi toteutettava huolellisesti.
- Ei lisäselvitystarvetta rakennetun ympäristön arvoihin.
  - o Hankkeen vaikutusten arvioinnissa hyödynnettävä olemassa olevia valtakunnallisia sekä maakuntakaavaa varten laadittuja selvityksiä (mm. VAMA 2021 inventointi).
- Laadittava havainnekuvat voimaloiden sovittamisesta maisemaan.
- Maisemallinen vaikutuksen arviointi keskitettävä tarkempaan 20 km etäisyydelle. Maisemallisia vaikutuksia arvioida yleispiirteisesti myös 30 km etäisyydeltä (20 km tarkastelualue ei ole riittävä).
- Näkymäalue:
  - o Mikäli voimalat näkyvät arvoalueille, havainnekuvat tulee tehdä.
- Vaihtoehdot:
  - o VE0 = ei toteuteta
  - o VE1 = 15 voimalaa alueelle.
  - o Alueen läheisyydessä sijaitsee kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä alueita, joten vähemmän voimaloita sisältävä VE2 tarpeellinen ottaa mukaan vaihtoehdoksi.

Adel:

- OAS:issa mainittu muinaismuistoseelvitys kannattaa päivittää muotoon "arkeologinen inventointi".
  - o Tarkasteltava myös muut kulttuuriperintökohteet
- Inventoinnissa on otettava huomioon tuulivoima-alueen lisäksi voimajohdon linja, eli kattaen voimalapaikat ja sähköasemat työmaa-alueineen, kaapelilinjojen ja teiden rakentamiseen tarvittavat alueet sekä voimajohtoreitin
- Sähkönsiirtolinjan ja kaava-alueen tarkastelussa huomioitava kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet.
  - o Kohteita, kuten vanhoja rajamerkkejä, voi löytyä esimerkiksi vanhoista kartoista sekä LIDAR-aineistoista
  - o Hankealueen läheisyydessä sijaitsee useita kiinteitä muinaisjäännöksiä mm. Wehuvarpeen kestikievari ja Vesajärven-Alhonjärven alueen kivikautinen asuinpaikkakeskittymä
- Tuulivoima-alueella ei ole tiedossa arkeologisia kohteita, mutta lähellä, luoteispuolella on em. Wehuvarpeen kohde, joka on ehdolla valtakunnallisesti merkittäväksi arkeologiseksi kohteeksi.
- Maaston muokkaus ja rakentaminen
  - o Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön selvitettävä, inventoinnissa löytyvät kohteet on huomioitava kaavassa
  - o Koskee myös maisemallisia vaikutuksia.
  - o Havainnekuvia on syytä ottaa mahdollisimman paljon, arkeologisilta kohteilta voimaloita kohti tai niin, että kohde on etualalla.
  - o Maisemallisten vaikutusten arviointi toteutettava kattavasti erityisesti Wehuvarpeen kievarin muinaisjäännökseen osalta.
- Huomioitava maakuntakaavan määräys: "tulee varmistaa kulttuuriympäristö- ja maisema- arvojen säilyminen".

Pirkanmaan ELY-keskus

- Alueiden käyttöön liittyen, Hakala Maria:
  - o Konikallion tuulivoimapuiston hankealue on merkittävästi suurempi kuin maakuntakaavassa esitetty tuulipuistoalue. Vaatii perustelut osayleiskaavoissa, miksi alue on huomattavasti suurempi verrattuna maakuntakaavan suunnitelmaan.
  - o Osayleiskaavan vaikutustenarviointiselvitykset:
    - Varmistettava selvitysten riittävyys.
  - o Maisemavaikutukset:
    - Varmistettava, että tuulipuisto sopii maisemaan.
    - Toteutettava näkemäalueanalyysi sekä kuvasovitteet.
    - Lisäksi tuotava esille maiseman luonteeseen ja muutosherkkyteen vaikuttavat asiat.
    - Selvitettävä maisemalliset yhteisvaikutukset.
  - o Luonnonarvoja tulee vaalia. Ohjelmoitujen luontoselvitysten laajuus vaikuttaa riittävältä ja suuntaus oikealta.
  - o Ympäristöhaitat tulee minimoida:
    - Tärkeää on toteuttaa melu-, tärinä- ja välkeselvitykset.
  - o Sähkönsiirto:

- Toteutettava riittävät tarkastelut myös pohjavesialueeseen aiheutuvista vaikutuksista.
- Liikenteeseen liittyen, Huttunen:
  - Maanteitä ei ole hankealueen välittömässä läheisyydessä (etäisyys lähimpään maantiehen on keskimäärin 1,3 km Ikaalisten puolella, Hämeenkyrön puolella kauempana).
  - Liikenneselvitys toteutettava (huomioitava sekä maantiet että yksityistiet).
  - Huomioitava erityisesti:
    - Kuljetusten toteuttaminen
  - Selvitettävä vaikutukset tieverkkoon ja alueen ihmisiin (mm. varmistettava tarvittavista muutoksista väyliin, tieverkon kunnan kestävyys)
    - Selvityksiin tulee sisällyttää sekä rakentamis- että huoltoajan vaikutukset.
    - Hankevastaava vastaa lupien hakemisesta, muutosten toteuttamisesta ja ennallistamisesta sekä kustannuksista.
    - Mikäli hankkeen toteuttamisen seurauksena tieverkosto (esim. rummut, sillat) vahingoittuu, hankevastaava vastaa korjauskuluista.
  - Väyläviraston mukana olo ei ole välttämätön tässä hankkeessa.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Duldin:

- Yhteisvaikutukset Satakunnan puolelle selvitettävä.
  - Satakunnan puolelle sijoittuvat tuulivoimahankkeet huomioitava yhteisvaikutuksissa.
- Tarkemmat kommentit annetaan lausunnoissa.

Pirkanmaan liitto, Rissanen:

- Maakuntakaavassa alueen tarkastelut yleispiirteisiä.
  - Keskeiset rajoitukset esitetty maakuntakaavassa.
- Hankkeen vaihtoehdot:
  - VE2 tarpeellinen.
- Suunnittelulliset asiat:
  - Hankealueen eteläosassa huomioitava lentoesteasiat ja etäisyydet asutukseen.
- Harjualueet tunnistettu hyvin, erityisen tärkeää on huomioida keskeiset tekijät, joista maiseman arvo muodostuu.
- Yhteisvaikutusten tunnistaminen tärkeää, esim. linnustoon.
- Maisemaselvityksiä meneillään myös Pirkanmaan liitolla (Lehkonen). Liiton voimassa olevan maakuntakaavan taustaselvityksessä huomioitu 200 m korkeat tuulivoimalat. Nyt alkamassa tarkastelu 300 m voimaloille.
- Vaihemaakuntakaavaa valmisteleavassa työssä on tänä vuonna selvitetty tuulivoimapotentiaalin alueita teknisen sijaintiselvityksen avulla. Selvitys jatkuu näkyvyysanalyysillä.
- Keskeiset osallistajat tunnistettu OAS:issa.
- Kaava-alueella varmistettava kaatumaetäisyydet.
- Sähkönsiirron osalta on tarpeen noteerata maakuntakaavamerkinnot ja niiden määräykset
- Lehkonen välittää kokoomadokumentin osallistujille.

Satakuntaliitto, Savola:

- Voimaloiden korkeudet suuret, joten maisemalliset vaikutukset ylettyvät kauas.
- Etäisyydet Jämijärven suuntaan ovat varsin lyhyet. Vaikutukset tähän suuntaan tulee huomioida. Vaikutusaluetta kuvaavaa karttaa on syytä tarkistaa.
- Satakunnan maakuntakaavat (vaiheiden 1 ja 2 kaavat) huomioitava.
- Jämijärven alue on merkittävä virkistysalue.
  - o Alueella mm. lentoharrastusta.
  - o Alue myös maisemallisesti merkittävä.
- Yhteisvaikutusten arviointi tärkeää.
  - o Maisemavaikutukset selvitettävä.
  - o Luontoselvityksistä erityisesti linnustoselvitykset keskeisiä.
  - o Havainnekuvat olennaisia.

Metsäkeskus, Lähteenmäki:

- Tuulivoimaa tarvitaan lisää energiantuotantoon, hanke vastaa tähän
- Alueen maaperä:
  - o Turvemaita jonkin verran alueella.
  - o Pohjamaa pääasiassa hiekkaa.
- Sähkönsiirron toteuttaminen maakaapelilla on parempi vaihtoehto vaikutuksiltaan.
- Kaavoitus:
  - o Kannattavaa toteuttaa tiestö siten, että palvelee myös metsätalouskäyttöä.
  - o Huomioitava metsätalouskäyttö (kaavassa ei tulisi esittää erityisiä rajoitteita metsätaloudelle).

Parkanon kaupunki, Nieminen:

- o Yhteisvaikutusten arviointi tärkeää.

Ikaalisten kaupunki, Jokinen:

- Hankkeen osallisiksi voisi lisätä seuraavat tahot
  - o Ikaalisten Vesi Oy
  - o Jyllin vesiosuuskunta
  - o Ikaalisten luonto ry
- Erityisesti voimajohdon osalta tulee selvittää vaikutukset pohjavesiin

Hämeenkyrön kunta, Pieniluoma:

- Hankkeen osalliseksi voisi lisätä Hämeenkyrön Vesi Oy:n.
- Vatulanharjun-Ulvaanharjun alue on myös tärkeä virkistysalue paikallisille.

Porin kaupunki, Mäkelä:

- Porin itäosaan sijoittuu Lavia, joka ulottuu näkymävaikutusalueeseen (erityisesti siinä tapauksessa, jos käytetään korkeita 350 m voimaloita). Näkymävaikutukset Porin itäosiin selvitettävä.
- Kun verrataan vaikutuksia suhteessa maakuntakaavaan, on syytä tuoda esille ero maakuntakaavan pienempiin voimaloihin. Olisi hyvä kuvata maisemavaikutuksia, esim. jo nykyisin yleensä rakennettavien 270-metrinen voimaloiden kautta.
- Maankäyttö:

- o Maanomistajien kannalta hankealueen rajausta voisi olla syytä tutkia välittömien vaikutusten kannalta (melu, välke, rajoitukset maankäytölle).

Ylöjärven kaupunki, Keva:

- Ei kommentoitavaa.

Ehdotettiin lisättäväksi hankkeen osallisistaan Metsähallitus.

9. Muut asiat

Ei muita käsiteltäviä asioita.

10. Jatkotoimenpiteet

Muistion kommentointi ja toimitus:

- Lähetetään lähipäivinä kommentoitavaksi neuvotteluun kutsutuille ja osallistujille (kommentit muistioon muutaman viikon aikana).
- Valmis ja kommentoitu versio muistiosta toimitetaan neuvotteluun kutsutuille sähköpostitse. Lisäksi valmis muistio toimitetaan sähköpostitse myös Pirkanmaan ELY-keskuksen kirjaamoon.

11. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 16:25.

Muistion liitteet

Liite 1 Konikallio VON1 Hankkeen esittely Ilmatar

Liite 2 Konikallio VON1 esitys AFRY